

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

2 грудня 2014 року

м. Київ

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Кривенка В.В.,
суддів: Гриціва М.І., Гусака М.Б., Коротких О.А., Кривенди О.В.,
Маринченка В.Л., Панталієнка П.В., Прокопенка О.Б.,
Самсіна І.Л., Терлецького О.О., –

розглянувши в порядку письмового провадження справу за позовом Твердохліб Валентини Андріївни до управління Пенсійного фонду України в Святошинському районі м. Києва (далі – управління ПФУ) про визнання відмови перерахувати пенсію протиправною та зобов'язання перерахувати пенсію,

в с т а н о в и л а:

У серпні 2013 року Твердохліб В.А. звернулася до суду з позовом до управління ПФУ про визнання незаконним рішення щодо відмови у перерахунку їй пенсії відповідно до статті 37¹ Закону України від 16 грудня 1993 року № 3723-ХІІ «Про державну службу» (у редакції, чинній на час виникнення спірних відносин; далі – Закон № 3723-ХІІ) та зобов'язання здійснити такий перерахунок пенсії.

Суди встановили, що Твердохліб В.А. працює суддею Київського апеляційного адміністративного суду. У 2008 році позивач досягла пенсійного віку – їй виповнилося 55 років та було призначено пенсію за віком відповідно до Закону № 3723-ХІІ. У серпні 2013 року вона звернулася до відповідача із заявою про перерахунок пенсії державного службовця відповідно до Закону № 3723-ХІІ у зв'язку зі збільшенням розміру заробітної плати з 1 січня 2013 року, який становить 18 925 грн 50 коп. Листом від 23 липня 2013 року № 2952/06 управління ПФУ відмовило у проведенні перерахунку з посиланням на частину четверту статті 138 Закону України від 7 липня 2010 року № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів», якою визначено, що у разі зміни розміру грошового утримання діючих суддів Конституційного Суду України здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного грошового утримання лише суддям цього Суду.

Святошинський районний суд міста Києва постановою від 30 вересня 2013 року позовні вимоги задовольнив: визнав неправомірними бездіяльність та відмову управління ПФУ у проведенні перерахунку пенсії Твердохліб В.А. згідно зі статтею 37¹ Закону № 3723-ХІІ.

Житомирський апеляційний адміністративний суд постановою від 5 грудня 2013 року рішення суду першої інстанції скасував частково: визнав протиправною відмову управління ПФУ у проведенні перерахунку пенсії та зобов'язав провести перерахунок пенсії державного службовця з 19 лютого 2013 року відповідно до Закону № 3723-ХІІ в розмірі, обчисленому відповідно до Закону України від 9 липня 2003 року № 1058-VI «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058-VI).

Вищий адміністративний суд України постановою від 19 березня 2014 року касаційну скаргу задовольнив частково: постанову Житомирського апеляційного адміністративного суду від 5 грудня 2013 року змінив у частині дати, з якої необхідно провести перерахунок пенсії Твердохліб В.А., – з 19 лютого 2013 року на 19 серпня 2013 року; в іншій частині постанову апеляційного суду залишив без змін.

Задовольняючи позовні вимоги, суд першої інстанції виходив із того, що, збільшення посадового окладу судді дає право позивачу на перерахунок пенсії на підставі статті 37¹ Закону № 3723-ХІІ.

Частково скасовуючи рішення суду першої інстанції, суд апеляційної інстанції дійшов висновку про те, що, правильно визнавши за позивачем право на перерахунок пенсії державного службовця, суд першої інстанції не звернув уваги на те, що згідно з чинною редакцією статті 37 Закону № 3723-ХІІ [у редакції Закону України від 8 липня 2011 року № 3668-VI «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» (далі – Закон № 3668-VI)] пенсійний вік державних службовців та граничний вік перебування на державній службі, який становить 65 років, не збігаються. Крім того, статтею 37 Закону № 3723-ХІІ встановлено, що особі, якій призначена пенсія відповідно до цієї статті та яка продовжує працювати на державній службі, виплачується пенсія у розмірі, обчисленому відповідно до Закону № 1058-VI, а після звільнення з таких посад – у розмірі, обчисленому відповідно до Закону № 3723-ХІІ. Таким чином, Твердохліб В.А. мала право на призначення та отримання пенсії державного службовця у розмірі, визначеному статтею 37 Закону № 3723-ХІІ, а після набрання чинності 1 жовтня 2011 року Законом № 3668-VI, яким внесено зміни до вказаної статті, – на отримання пенсії у розмірі, обчисленому відповідно до Закону № 1058-VI.

Вищий адміністративний суд України, змінюючи постанову апеляційного суду, зазначив, що перерахунок пенсії Твердохліб В.А. має здійснюватися з 19 серпня 2013 року, тобто з моменту звернення позивача до управління ПФУ із відповідною заявою.

Не погоджуючись із ухвалою суду касаційної інстанції, Твердохліб В.А. звернулась із заявою про її перегляд Верховним Судом України з підстави неоднакового застосування Вищим адміністративним судом України статей 37, 37¹ Закону № 3723-ХІІ, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень. На обґрунтування заяви додала копії ухвал Вищого адміністративного суду України від 8 жовтня 2013 року (справа № К/800/17094/13), 11 грудня 2013 року (справа № К/800/51176/13) та 12 червня 2014 року (справа № К/800/3166/13), які, на її думку, підтверджують неоднакове застосування касаційним судом одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах.

У доданих до заяви для порівняння рішеннях суду касаційної інстанції дійшов висновку, що підвищення розміру заробітної плати працюючим суддям дає підстави для перерахунку пенсій суддям, які отримують пенсії як державні службовці, а тому позивач набуває право на перерахунок пенсії згідно зі статтею 37¹ Закону № 3723-ХІІ.

Із наведених судових рішень убачається, що суд касаційної інстанції у подібних правовідносинах неоднаково застосував статтю 37 Закону № 3723-ХІІ та частину четверту статті 43 Закону від 15 грудня 1992 року № 2862-ХІІ «Про статус суддів» (який був чинним на час призначення позивачу пенсії; далі – Закон № 2862-ХІІ), внаслідок чого були ухвалені різні за змістом судові рішення.

Колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України вирішувала питання про усунення розбіжностей у застосуванні касаційним судом наведеної норми права і у постанові від 2 липня 2013 року (справа № 21-186a13) зазначила таке.

Особливий статус судді, гарантії його незалежності визначено Конституцією і законами України, зокрема – на час виникнення спірних відносин – Законом № 2862-ХІІ.

Згідно з частиною другою статті 1 Закону № 2862-ХІІ судді є посадовими особами судової влади, які відповідно до Конституції України наділені повноваженнями здійснювати правосуддя і виконувати свої обов'язки на професійній основі в Конституційному Суді України та судах загальної юрисдикції.

Статтею 1 Закону № 3723-ХІІ державна служба в Україні визначена як професійна діяльність осіб, які займають посади в державних органах та їх апараті щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів.

Згідно зі статтею 2 вказаного Закону посада – це визначена структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень.

Аналіз зазначених норм дає підстави вважати, що суддя, на якого поширюється дія положень статей 1, 2 Закону № 3723-ХІІ, є державною службовою особою, яка здійснює функції представника державної судової влади на постійній основі, наділена повноваженнями здійснювати правосуддя та одержує суддівську винагороду за рахунок державних коштів.

Статтею 23 Закону № 3723-ХІІ встановлено граничний вік перебування на державній службі, який на час виникнення спірних відносин становив 60 років для чоловіків і 55 років для жінок. Крім того, вказаною статтею визначено, що у разі необхідності керівник державного органу за погодженням з начальником Головного управління державної служби при Кабінеті Міністрів України може продовжити термін перебування на державній службі, але не більш як на п'ять років. У виняткових випадках після закінчення цього терміну державні службовці можуть бути залишені на державній службі лише на посадах радників або консультантів за рішенням керівника відповідного державного органу.

Граничний вік перебування на державній службі фактично є пенсійним віком для цієї категорії працівників.

Пенсійне забезпечення державних службовців регулюється статтею 37 Закону № 3723-ХІІ, яка, зокрема, визначає підстави для виходу на пенсію державних службовців та її розмір, а також передбачає, що пенсія державному службовцю виплачується незалежно від його заробітку (прибутку), одержуваного після виходу на пенсію.

Аналіз статей 23 і 37 зазначеного Закону дає підстави для висновку, що особи, які досягли пенсійного віку, мають право на отримання пенсії державних службовців (за наявності відповідних підстав) та продовження терміну перебування на державній службі

(за наявності погодження начальника Головного управління державної служби при Кабінеті Міністрів України).

Згідно зі статтею 37 Закону № 3723-XII пенсія державному службовцю виплачується незалежно від його заробітку (прибутку), одержуваного після виходу на пенсію.

Зазначеною статтею в редакції Закону № 3668-VI встановлено, що особі, якій призначена пенсія відповідно до цієї статті та яка продовжує працювати на державній службі, виплачується пенсія у розмірі, обчисленому відповідно до Закону № 1058-IV, а після звільнення – у розмірі, обчисленому відповідно до Закону № 3723-XII.

Таким чином, суддя Твердохліб В.А. мала право на призначення пенсії державних службовців починаючи з 26 березня 2008 року в розмірі, визначеному статтею 37 Закону № 3723-XII, а після набрання чинності Законом № 3668-VI з 1 жовтня 2011 року, яким внесено зміни до вказаної статті, – на отримання пенсії у розмірі, обчисленому відповідно до Закону № 1058-IV.

У справі, що розглядається, суди встановили, що Твердохліб В.А. продовжує працювати суддею та отримувати пенсію відповідно до Закону № 3723-XII, а не Закону № 1058-IV.

Суди попередніх інстанцій, вирішуючи питання про перерахунок пенсії, не з'ясували, чи підлягає перерахунку пенсія, призначена відповідно до Закону № 1058-IV, у разі збільшення розміру заробітної плати.

Оскільки суд касаційної інстанції не звернув уваги на зазначені обставини, ухвалене ним рішення підлягає скасуванню, а справа – направленню на новий розгляд до цього ж суду.

Керуючись статтями 241, 242, 244 Кодексу адміністративного судочинства України, колегія суддів Судової палати в адміністративних справах Верховного Суду України

п о с т а н о в и л а :

Заяву Твердохліб Валентини Андріївни задовольнити.

Постанову Вищого адміністративного суду України від 19 березня 2014 року скасувати, а справу направити на новий розгляд до цього ж суду.

Постанова є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 237 Кодексу адміністративного судочинства України.